

HOLOCAUST BIBLIOTHEEK

Sophia van Heeks

De oorlog bestond niet

*Waar was mijn vader toen
Otto Frank langskwam?*

De oorlog bestond niet

Sophia van Heeks

De oorlog bestond niet

Waar was mijn vader toen Otto Frank langskwam?

Voor Jean
Omdat zij het begin is van de rest van mijn leven...

Inhoudsopgave

7		Inleiding
9		De eerste leugen
13		Van Amsterdam naar Montreal, van Montreal naar Amsterdam
23		Opnieuw beginnen
31		Familie, vrienden en vooral Sinterklaas
45		Een vreemde vrouw?
53		De middelbare school en de eerste vriendjes
61		Mijn naam is Otto Frank
67		Huisje, boompje, beestje en een kind
75		Van een huwelijk komt een scheiding
83		En toen kwamen de puzzelstukjes
87		Een waterval van leugens
91		Het begin van de zoektocht
95		Hoera! Mijn overgrootvader was een goochelaar!
101		Het verhaal van tante Mien en een bezoekje aan Westerbork
105		Moeder gaat praten
113		Mijn vader is in 1944, drie jaar voor mijn geboorte, overleden
119		Wanneer ben je Joods en wanneer gereformeerd: wanneer allebei?
125		Familie uit onverwachte hoek
131		De Rivierenbuurt in Amsterdam en mijn familie
137		De puzzel is af
143		Einde zoektocht en terugblik
145		Epiloog
153		Dankwoord

Inleiding

Mijn naam is Sophia van Heeks en ik ben dol op het maken van legpuzzels. Daarvoor heb ik het liefste een puzzel van duizend stukjes, want die past precies op de grote tafel in de eetkamer van mijn woning in Amsterdam. Ik begin met het leggen van de rand, daarna volgt het middenstuk. Hiervoor gebruik ik de afbeelding op de doos. Daarna kan ik op gevoel en kleur verder de resterende stukjes neerleggen en gebruik ik de afbeelding maar zelden. Maar wat doe je, als je een puzzel zou krijgen, waarvan je niet weet wat de afbeelding is, hoeveel stukjes er zijn, wat de vorm is, maar vooral, waarbij een onbekend aantal stukjes ontbreekt? Waar begin je dan, en kun je daartoe de moed wel opbrengen?

Mijn geschiedenis is de nachtmerrie van het maken van een dergelijke puzzel.

En het ergste was misschien dat ik dacht zoals altijd een puzzel te hebben van duizend stukjes, helemaal compleet, waarbij de afbeelding op de doos ook werkelijk overeenkwam met de puzzel die ik aan het leggen was.

Mijn vader was de puzzel, en achteraf bleek, dat de stukjes die ik legde maar vaag overeenkwamen met het beeld dat ik altijd van mijn vader had gehad.

De afbeelding op de doos was dus een samenraapsel van leugens. Zijn alle stukjes achteraf gezien compleet? Ik weet het niet, want ik kan alleen de leugens achterhalen die ik ken en wellicht zijn er nog leugens die mij nu niet bekend zijn.

Wat ik heb geleerd, is dat de Tweede Wereldoorlog een belangrijke les was voor een bepaalde groep mensen. Die les is: liegen is overleven. Je moest de waarheid ontkennen, je anders voordoen dan je was, een andere persoonlijkheid aannemen, als dat je leven kon redden.

Bij mijn beide ouders heb ik gemerkt, achteraf, dat deze manier van overleven onderdeel wordt van je verdere leven. Het is dan ook

niet aan mijn ouders te wijten dat zij tegen mij gelogen hebben,
maar aan degenen die hen ertoe gedwongen hebben zo te leven.
En dat is geen puzzel, maar een feit.

Sophia van Heeks

De oorlog bestond niet

*Waar was mijn vader toen
Otto Frank langskwam?*

‘Wat ik heb geleerd, is dat de Tweede Wereldoorlog een belangrijke les was voor bepaalde groep mensen. Die les is: liegen is overleven. Je moest de waarheid ontkennen, je anders voordoen dan je was, een andere persoonlijkheid aannemen, als dat je leven kon redden.

Mijn vader had zijn verleden vernietigd, zonder erbij na te denken dat hij hiermee ook mijn verleden had weggegooid. En ik had er op dat moment geen idee van op welke wijze ik ooit nog iets terug zou kunnen vinden van mijn achtergrond.’

De identiteit van Sophia bleek te zijn verbonden aan een tijd en wereld die voor haar onbekend was. Maar om deze identiteit te vinden, heeft ze 25 jaar gezocht, van Washington tot Westerbork en van Florida tot Londen.

Sophia H.R. van Heeks (Amsterdam, 1947) studeerde Nederlands recht. Ze gaf les in Amsterdam aan de HVA, schreef het boek *Bob heeft coeliakie* en is thans als advocaat werkzaam in Amsterdam.

ISBN 9789074274807

